

nje pri kozah in ovcah, a kaj je postalo iz njega, ker je svoj talent kultiviral in spopolnil na najvišjih umetniških šolah.

Toda talentov ne srečujemo pri vsakem koraku. Da se javljajo, je treba imeti cele generacije strokovno izobraženih pedagogov. Šele v gotovem številu pedagogov bi se našli talenti, ki bi z ene strani dvignili pedagoško vedo, a z druge strani bi ustvarili in vodili praktične pedagoške pokrete, praktično pedagoško življenje.

PRI NAS SE REŠAVAJO VZGOJNI PROBLEMI NESTROKOVNO IN NEZNANSTVENO.

Radi tega, ker je ostala pri nas pedagoška veda nerazvita, ker nismo imeli niti zadostnega števila pedagoških strokovnjakov, niti med njimi močnih osebnosti, zato se je moglo dogoditi, da so pri nas strokovna pedagoška vprašanja več ali manj nestrokovno in neznanstveno rešavana.

Danes je povsod, in tudi pri nas, splošno veljavno načelo, da naj rešujejo strokovna vprašanja strokovnjaki. Nihče ne oporeka načelu, da naj rešujejo tehnične probleme tehniki, finančne finančniki, pravne pravniki, medicinske zdravniki itd. Mi laiki, ki stojimo ob strani, se moramo za vsa ta vprašanja zanimati, ker nas tangirajo, a voditi in reševati, pravilno reševati jih morejo edino, ali prvenstveno, le strokovnjaki.

Danes je izven vsakega spora, da se boleznj človeškega organizma ne morejo zdraviti z vražami in slšnimi načini. Danes se noben kulturen človek ne naslanja na nepreizkušene mistifikacije in narodne vraže, nego vsakdo zahteva zdravnika z najvišjimi medicinskimi sposobnostmi, zbira one s specialnimi sposobnostmi za specialne bolezni.

Pri drugih strokah je ravno tako, le pri pedagogiki ne. Pri nas se je mnogo rotilo in čaralo, da bi se našlo zdravilo tej ali oni nezgodi vzgoje; pri nas je bilo mnogo vraz, zdravnikov in ranocelnikov, ki so za vsako bol pri vzgoji imeli in nudili kako posebno zdravilno travico.

Pri nas nismo imeli znanstvenega »sighta« za šolstvo, pouk in vzgojo. Pri nas se je, seveda z izjemami, v teoriji paberkovalo a v praksi poizkušalo in tipalo po mraku. Radi tega je tako zelo zaostalo spopolnjevanje osebnosti, dasiravno se je tudi v tem nekoliko napredovalo, medtem, ko smo na vseh drugih straneh napredovali hitreje in boljše.

ORGANIZIRATI JE TREBA PEDAGOŠKO STOLICO NA UNIVERZI.

Kje naj se pedagogika bolje uveljavlja kot znanost, kje naj pride do odgovarjajoče veljavnosti in odločilnega vpliva na praktično vzgojo, ako ne na univerzi in iz univerze.

Radi tega je kot prvo potrebno: organizirati pedagoško stolicu na univerzi.

Tej stolici je treba, gospodje senatorji, nuditi največjo moralno in materialno pomoč. Iz te stolice naj se vzpostavi centralna stolica na filozofski fakulteti.

Zakaj? Univerza ima v splošnem dvojno nalogo. Z ene strani samostojno obdeluje in pospešuje znanost, a z druge strani pripravljaja praktične delavce za razne poklice: inženjerje, zdravnike, veterinarje, sodnike, advokate, administrativne uradnike itd.

Filozofska fakulteta ima s svojimi bogato diferenciranimi skupami in odeskmi ravno tako dvojno nalogo. Vršiti mora to, kar Angleži imenujejo »research«, samostojna znanstvena raziskovanja za obogatitev znanosti, a z druge strani, da izobražuje praktične šolske delavce profesorje raznih srednjih šol.

Ker postanejo vsi dijaki, ki dovršijo filozofsko fakulteto, srednješkolski profesorji, z izjemo malega procenta, postanejo vsi praktični pedagoški delavci. Vsled tega ni zadosti, da se oni spopolnijo na univerzi v spoznavanju posameznih ved: matematike, fizike, zoologije, botanike itd., nego je potrebno, da se oni tudi poglobijo v spoznavanje pedagoške vede. Ako bi po dokončani univerzi ne postali srednješkolski profesorji, nego bi v življenju nadaljevali s samostojnim znanstvenim raz-

iskovanjem, da bi na ta način spopolnjevali znanost, bi jim študij pedagogike ne bil potreben. Toda oni postanejo, kot sem rekel, skoro vsi profesorji, ki bodo predavali matematiko, predavali kemijo, predavali botaniko in tako dalje. Ravno radi tega je treba resno preštudirati vedo, katere namen je raziskovati in predavati način, metodo podavanja raznih učnih predmetov v šolah, ki so nižje kot univerze.

Lahko je kdo doktor matematike, lahko je renomiran fizik, slayni geograf, profesor zoologije na univerzi, pa je kljub temu lahko zelo slab učitelj teh predmetov v prvem razredu gimnazije! Kajti, eno je znati predmet, a povsem nekaj drugega je znati predavati mladim glavicom, ki s svojimi prestrašenimi očmi gledajo na naš na kateder iz malih lesenih klopi. In spretnost podajanja je delo, s katerim se bavi pedagogika. Ampak to je tudi delo, s katerim se naši dijaki ne bavijo. Radi tega začnejo brez vsake pedagoške priprave, pedagoško delo, ter kot profesorji večkrat pretvorijo učilnico v mučilnico za otroke in zase. (To, kar pridobijo oni na univerzi v pedagogiki, to absolutno ne zadostuje, izvzemši dijake, ki jim je pedagogika ožja stroka.

Pedagoški stolici na univerzi je treba nuditi največjo moralno in materialno pomoč.

KAKO ORGANIZIRATI PEDAGOŠKO STOLICO.

To ni vse! Za organizacijo pedagoške stolice z vsemi njenimi pomožnimi stolicami je treba imeti predvsem vsaj dva ali tri renomirane pedagoške večjega stila.

Takih avtoritet na pedagoškem polju nimamo v naši državi. Vsi naši pedagogi, izvzemši profesorja dr. Bazala, ki je angažiran tudi v drugih filozofsko znanstvenih predmetih, so ljudje, izmed katerih bi se moglo izbrati precejšnje število asistentov in docentov, ki bi bili dobri svetovalci šefu pedagoške stolice, toda nihče med njimi, — naj mi ne zamerijo te odkritosrčnosti, — ne bi mogel voditi te stolice.

Za spopolnitev te praznine bi bila možna dva načina. Prvi bi bil težje in počasneje dosegljiv, a drugi krajsi in hitrejši.

POSLATI GOJENCE ZA ŠTUDIJ PEDAGOGIKE V INOZEMSTVO.

Prvi način bi bil: Čimprej poslati v inozemstvo večje število gojencev, ki bi študirali pedagoško pri velikih, svetovnih pedagoških avtoritetah. Pravim večje število, ker bi bila tedaj večja verjetnost, da bi se med njimi našlo potrebno število mlajših ljudi z osebnimi talenti, ki bi, naslanjajoč se na svoj talent in oboroženi z znanjem moderne pedagogike, bili sposobni organizirati pedagoško stolicu na univerzi, da pospešijo pedagoško vedo in izvršijo reformo šolske in izvenškolske vzgoje pri nas na znanstveni podlagi.

DOVESTI PEDAGOŠKE AVTORITETE IZ TUJINE.

Drugi, mnogo krajsi in hitrejši način bi bil, pripeljati iz tujine onega ali dva renomirana znanstvenika in pedagoga, kot se je to, morda iz manje stvarne potrebe, naredilo za druge stroke. (Imam tu nekatere konkretne predloge, toda sedaj ni čas za to, da jih omenjam.)

Vse to radi tega, ker se celokupna vzgoja pri nas ne more postaviti na znanstveno podlago, dokler se pri nas ne obdela predvsem znanost o vzgoji sami.

Gospodje senatorji! Kot ste videli, sem se v svojem govoru zadržal le pri generalnem in teoretičnem opazovanju pouka, šolstva in vzgoje v splošnem. Samo na koncu sem omenjal, kaj bi bilo treba ukreniti, kaj vse začeti, da bi se zgradba vzgoje že začela dvigati iz temelja in na znanstvenih principih. Konkretno probleme in eventualne konkretne sugestije sem pustil, kot sem v početku omenil, za specialno debato.

pošljejo. V poštev pridejo sledeče šole: Braslovče, Crna pri Prevaljah, Dev. Marija v Polju, Gomilsko, Guštanj, Konjice, Križe pri Trziču, Kropa, Ljubno, Ljutomer, Marenberg, Radeče, Radovljica, Ribnica, Rog. Slatina, Slov. Bistrica, Smartno pri Litiji, Smartno pod Šmarno goro, Št. Jernej — Dol., Tcharje, Tržič, Turnišče, Velenje, Vrhnika in Žiri. Od obrtno nadaljevalnih šol: Strokovno nadaljevalni šoli v Ljubljani: brivska in grafična. Trgovsko nadaljevalne šole: Krčevina pri Mariboru, Murska Sobota, Šoštanj, Trbovlje in Tržič. Vsa vodstva navedenih šol prosimo, da nujno pošljejo podatke, ker se vse delo vrši tudi v njihovem interesu.

Splošne obrtne nadaljevalne šole:

Tek. št.	Kraj šole	Ustanovlj. šola leta	Število vajencev in vajenk v šolah letih:																
			1918/19	1919/20	1920/21	1921/22	1922/23	1923/24	1924/25	1925/26	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	
1	Bled	1903	—	45	58	68	76	72	81	74	60	63	73	73	77	76	60	79	
2	Braslovče	1926	—	—	—	—	—	—	—	—	54	85	69	73	67	68	58	46	
3	Brežice	1920	—	—	47	31	—	59	104	85	73	81	86	81	69	64	59	52	
4	Celje	1882	—	155	272	288	239	278	355	413	407	417	423	412	394	357	327	317	
5	Cerknica	1903	—	—	—	—	43	45	43	35	39	39	42	27	39	32	37	23	
6	Crna pri Prevaljah	1903	—	—	—	—	—	—	—	18	23	34	29	30	19	18	17	21	
7	Crnomelj	1910	19	31	—	—	—	—	51	47	40	50	47	Pod savako banovino	—	—	—	—	
8	Dev. Mar. v Polju	1920	—	—	122	121	65	70	74	63	55	63	68	54	57	64	57	50	
9	Dolnja Lendava	1923	—	—	—	—	—	85	82	74	69	61	66	—	62	51	41	31	
10	Dolnji Logatec	1922	—	—	—	62	49	50	48	51	52	49	50	58	46	32	23	—	
11	Domžale	1921	—	—	—	102	118	75	116	111	93	99	103	108	113	112	80	53	
12	Gomilsko	1926	—	—	—	—	—	—	—	—	29	33	35	22	18	16	17	16	
13	Gorenja vas	1932	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
14	Gornja Radgona	1888	—	—	—	—	—	59	52	45	49	50	45	47	53	58	43	—	
15	Guštanj	1926	—	—	—	—	—	—	—	42	—	37	51	39	18	10	17	—	
16	Hrastnik	1924	—	—	—	—	—	—	66	86	78	93	89	97	75	84	70	68	
17	Jesenice	1923	—	—	—	—	29	29	84	40	36	161	176	148	119	106	115	—	
18	Kamnik	1885	27	65	93	—	119	107	123	90	94	100	103	82	83	81	82	73	
19	Kastav	1925	—	—	—	—	—	—	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	
20	Kočevo	1923	—	—	—	—	141	103	115	125	112	126	132	120	118	101	76	—	
21	Konjice	1920	—	—	69	63	75	60	62	60	68	67	60	65	59	51	33	—	
22	Kranj	1884	85	123	113	127	134	119	117	106	120	107	113	104	107	103	112	115	
23	Kranjska gora	1922	—	—	—	—	22	26	25	—	—	—	—	33	26	—	—	—	
24	Križe pri Trziču	1924	—	—	—	—	—	65	68	57	—	62	65	81	48	—	—	—	
25	Kropa	1912	29	17	37	22	—	17	29	15	22	28	23	28	15	—	—	—	
26	Krško	1891	—	29	—	—	75	107	67	63	89	81	56	72	69	63	60	44	
27	Lasko	1923	—	—	—	—	—	56	—	58	65	61	50	61	46	32	51	51	
28	Lesce	1923	—	—	—	—	—	26	23	—	27	31	24	30	23	21	17	17	
29	Litija	1929	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76	59	49	51	71	
30	Ljubljana	1856	—	68	89	—	100	130	128	147	172	185	105	101	136	112	87	—	
31	Ljubno	1931	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	—	—	
32	Ljutomer	1919	—	82	104	112	109	98	110	101	81	85	90	114	93	75	64	57	
33	Marenberg	1923	—	—	—	—	38	54	52	56	—	54	53	55	41	26	—	—	
34	Maribor	1876	—	760	892	836	757	948	936	960	913	931	939	787	729	652	641	—	
35	Mengeš	1908	—	50	62	59	—	47	56	47	50	56	58	61	58	68	63	56	
36	Metlika	1890	—	21	—	—	—	—	—	60	—	90	—	—	66	52	52	—	
37	Mokronog	1919	—	27	35	—	43	—	40	41	39	—	—	—	—	—	—	—	
38	Moste pri Ljubljani	1929	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	50	53	46	28	—	
39	Murska Sobota	1921	—	—	84	83	66	114	126	142	149	138	126	78	90	56	66	—	
40	Muta-Vuzenice	1921	—	—	58	47	40	50	47	45	42	40	56	39	38	40	33	—	
41	Novo mesto	1875	—	103	128	111	—	151	144	149	156	175	161	148	154	130	125	—	
42	Oplotnica	1930	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	37	31	—	—	
43	Ormož	1920	—	—	64	71	74	63	55	80	53	41	38	55	46	47	32	28	
44	Poljčane	1924	—	—	—	—	—	—	33	34	10	12	—	—	—	—	—	—	
45	Prevalje	1926	—	—	—	—	—	—	—	41	—	—	—	27	20	37	20	—	
46	Pluj	1877	—	162	206	189	237	188	242	220	212	181	202	203	232	190	139	156	
47	Radeče pri Zid. mostu	1907	—	—	—	—	—	50	60	—	—	—	—	—	48	51	49	—	
48	Radovljica	1910	—	60	116	80	72	55	63	—	—	38	38	28	25	31	21	31	
49	Ribnica	1893	—	—	36	—	—	—	—	—	—	41	57	46	—	35	—	—	
50	Rogaška Slatina	1928	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	45	46	36	50	33	—	
51	Rogatec	1926	—	—	—	—	—	—	—	38	43	43	38	31	29	17	—	—	
52	Ruše	1926	—	—	—	—	—	—	—	—	43	46	36	60	51	35	26	—	
53	Sevnica	1911	—	22	—	—	35	32	28	24	38	39	39	30	30	25	30	39	
54	Slovenjgradec	1919	—	46	45	52	64	38	50	41	49	40	56	84	80	53	52	45	
55	Slovenska Bistrica	1921	—	—	48	71	59	71	64	64	55	81	69	52	49	52	31	—	
56	Središče	1923	—	—	—	—	49	57	59	50	54	56	54	36	34	30	25	—	
57	Sv. Lenart v Sl. gor.	1926	—	—	—	—	—	—	—	89	89	82	85	74	81	62	47	—	
58	Sv. Lovrenc na Poh.	1923	—	—	—	—	34	37	45	45	46	40	40	25	30	33	25	—	
59	Sv. Pavel pri Preb.	1927	—	—	—	—	—	—	—	—	30	22	22	13	22	17	16	—	
60	Škofja Loka	1889	—	—	—	—	88	85	84	64	57	76	79	70	60	57	41	—	
61	Šmarje pri Jelšah	1911	—	21	35	25	23	29	39	40	25	21	22	26	23	13	12	—	
62	Smartno pri Litiji	1898	—	—	42	39	44	39	36	46	42	52	4						

Obrtno-strokovne in trgovske nadaljevalne šole za leto 1932/33

Štev.	Število šol	Proračun znašal		Na šolo odpa-de povprečno		Število učencev	Na učenca odpade		Opombe
		Din	p	Din	p		Din	p	
1	Obče obrtne nadalj. šole	73	1.296.422	—	17.759	—	4511	287	3/4 vseh izdatkov za te šole je prispevala pred vojno država, to je po Din 1.685.164—561.721— pa drugi činitelji, trg. obrtna zbornica, občine ter vajenci sami.
2	Gostilničarske " "	3	94.122	—	31.374	—	86	1094	
3	Strokovne " "	7	490.030	—	70.004	—	1263	388	
4	Trgovske " "	15	366.311	—	24.421	—	670	547	
Skupaj . . .		98	2.246.885	—	22.928	—	6530	344	

V proračunu za leto 1934 prispeva Dravska banovina samo . . . Din 370.000— to je 16,47% ves ostali znesek pa morajo kriti občine, razne korporacije in obrtni ter trgovski vajenci z rednimi mesečnimi prispevki . . . 1.876.885— " " 83,53%
Skupaj . . . Din 2.246.885— to je 100—%

Štev.	Pripravljeni razred	Vajenci			Vajenke		Trgovske		Risa-nje	Skupaj učencev	Učiteljev	
		I. razr.	II. razr.	III. razr.	I. razr.	II. razr.	I. razr.	II. razr.				
1	Obče obrtne nadalj. šole	398	1690	1608	264	207	186	40	79	39	4511	338
2	Gostilničarske " "		30	24	32						86	14
3	Strokovne " "		461	492	310						1263	81
4	Trgovske " "		224	231	165						620	65
	Tečajji		50								50	
Skupaj . . .		398	2455	2355	771	*207	*186	**40	**79	39	6530	498
Vajenke			*207	*186								
Trgovske tečajji*)			**40	**79								
Vsega skupaj . . .		398	2702	2620								

*) OPOMBA: Na raznih obrtno nadalj. šolah obstoje posebni trgovski tečajji.

Petnajstletnica prevzema mariborskega šolstva

Na dan 1. aprila pred petnajstimi leti je prevzelo slovensko učitelstvo osnovno in meščansko šolstvo v Mariboru in bližnji okolici. Ta obletnica je tako važna, ne samo za Maribor kot gospodarsko in kulturno središče naše severne meje, ampak tudi za vse naše učitelstvo, da ne smemo iti tiho mimo nje.

Res je, da je Maribor in z njim našo severno mejo vojaško osvobodil in utrdil že v pozni jeseni l. 1918. slovenski general. Prav tako je res, da ga je v tistih burnih dneh napravil prometno od Nemcev neodvisnega slovenski železničar. A fizično in prometno osvobodjenemu Mariboru je morala slediti tudi notranja, duhovna osvoboditev, da je postal Maribor v resnici slovenski, jugoslovanski. In to sta dosegla slovenski učitelj, slovenska učiteljica. Tega ne bi smeli pozabiti nikoli drugi, še manj pa učitelstvo.

Se nam je v spominu nenaravni in krivični sistem, ki je vladal do prevrata tudi na šolskem polju pod Avstrijo. Nemštvo je gradilo most do Adrije. Temu načelu se je moralo podvreči vse, tudi šolstvo. In v Mariboru je bil zabiti steber tega mostu že dolga desetletja tako trdno, da ga je zamogla zrušiti šele svetovna vojna. Še pred šestdesetimi leti se je vsaj po nekaterih mariborskih osnovnih šolah poučevala tudi slovenščina. Pozneje pa ne več ne v mestu in tudi ne v bližnji okolici, ki je tesno spojena z mestom samim. Le okoliška Krčevina je z veliko muko še delala vsaj deloma izjemo. Tako je pač zahteval krivični sistem. Zato je pa lahko dobil učno mesto na mestnih in okoliških šolah v zadnjih desetletjih nacionalno zaslužen Nemec iz Češkega ali Šlezije, nikoli pa ne domačin Slovenec. Nemška šola z nemškim učitelstvom je bila že tako trdno usidrana, da se je zdelo popolnoma nemogoče — vsaj Nemcem, pa tudi nekaterim skeptičnim Slovincem — izvršiti preobrat na tem polju.

Preobrata na šolskem polju seveda ni bilo mogoče izvršiti že v prvih tednih in mesecih. Bilo je potrebno za rešitev tega resnično težkega vprašanja temeljitih in dobro premišljenih priprav. Te sta izvršila dobra poznavalca mariborskih razmer tedajni višji šol. nadzornik dr. L. Poljanec in poverjenik dr. Verstovšek, ki je prav za prav oče vsega, zlasti pa obmejnega našega šolstva po osvobojenju. Dne 26. marca je dobilo slovensko učitelstvo iz Ljubljane brzoglavni nalog, da prevzame 1. aprila osnovno in meščansko šolstvo v Mariboru in okolici.

To je bilo pa lažje rečeno, kakor storjeno. Zakaj po tolikih letih vojne in po razburljivih prevratnih dneh ni bila malenkost zapustiti kolikor toliko udobno službeno mesto in svojev ter se podati v negotovost na mariborska še vedno vroča tla, kjer je pod pepelom še vedno tlelo. Poleg Sisifovega dela v šoli nisi vedel kje in kako boš potolažil svoj prazni želodec, kam boš položil zvečer svoje izmučeno telo k počitku. Potrebna je bila precejšnja porcija idealizma poleg domovinske ljubezni in osebnega poguma. In vsega tega je imelo tedanje učitelstvo dovolj. O tem učitelstvu je zapisal po 10. letih dr. Poljanec sledečo sodbo:

»Starejši slovenski učitelji so imeli vsi trdo življenjsko šolo za seboj, trdo šolo na učiteljski, še tršo v službah na deželi ob večnem boju s sovražnim sistemom, a tudi z lastnimi ljudmi. Ojkenili so v boju; kamor si jih postavil, povsod so se izkazali moze.«

In tako so prišli »kakor je veleval domovine ukaz« in prevzeli brez zunanje hrupa in truška. Nemško učitelstvo se je seveda težko ločilo od za njih udobnih postojank. S protestom, da se umakne le višji sili in v

trdni veri, da zapušča svoja mesta le za kratek čas, je zapuščalo čisto solznih oči svoja mesta.

Tako delo, kakor ga je vršilo v tistih težkih dneh, tednih in mesecih slovensko učitelstvo v Mariboru in okolici, ne morejo usmerjati in voditi nobeni predpisi in paragrafi. Odločati je morala lastna prevdarnost, previdna taktika in po tista velika osrečujoča in vse žrtev zmožna ljubav do osvobojene nad 1000 let zaslužjene in teptane domovine. Zato se šolska oblast ni skoraj prav nič vtikala v delo posameznika in celote. Vršen bil v vodo, pa si pomagaj, kakor veš in znaš. Dr. Poljanec in dr. Verstovšek sta dobro vedela, komu sta poverila oranje prvih brazd slovenskega šolstva v naši obmejni metropoli.

Ne bom pravil, kakšno je bilo delo v šoli v prvih dneh in tednih. Med petletno vojno podivjana, od zunanjih dogodkov prevrata vznemirjena in po prejšnjem učitelstvu in starših nahujskana mladina je izprva prihajala v šolo večinoma iz gole radovednosti in pa z edinim namenom, da bi pouk onemogočila ter bi moralo slovensko učitelstvo pobrati šila in kopita in se vrniti tja, od koder je prišlo.

Pa je prišlo drugače. Z uvidevnim postopkom si je slovensko učitelstvo kmalu pridobilo mladino. Z njo so bili pridobljeni starši, ker so se uverili, da slov. učitelstvo ni prišlo uganjat v šolo politike, ampak učiti in vzgajati njihovo deco. Prepričali so se, da po zmožnosti slov. učitelstvo čisto celo prekaša prejšnje nemško učitelstvo. In s tem so bili predsodki porušeni. Polagoma se je vse umirilo in Maribor je bil definitivno naš.

V tistih težkih, a vendar tudi lepih dneh se je učitelstvo tesno naslonilo drug na drugega. Kaj je pravo in resnično tovarišvo in koliko je vredno, to smo takrat tako živo čutili in tako visoko cenili, kakor nikdar popreje in tudi nikdar pozneje. Bili smo ena sama velika vzorno se ljubeča družina in ni je bilo zle misli med nami.

Če napravimo danes bilanco petnajstletnega dela slovenskega učitelstva v Mariboru in okolici, moramo priznati, da je visoko aktivna bodisi v notranjem šolskem oziru, bodisi na splošno pedagoškem polju, na stanovsko organizatoričnem, stanovsko gospodarskem kakor tudi na narodno kulturnem polju. Mariborsko učitelstvo si je osnovalo že jeseni l. 1919. skupno z meščansko-šolskim učitelstvom svoje učiteljsko društvo, začetek Pedagoške centralne se je izvršil januarja 1921., ustanovitev založbe Učiteljski dom je bila v l. 1922. Maribor je prvi med Slovenci uresničil zamisel lastnega učiteljskega doma. Sedaj se snuje v Mariboru poklicna posvetovalnica zopet v glavnem na pobudo in s sodelovanjem učitelstva. Koliko je pa še zunanega dela pri društvih!

Naravnost ogromno je delo, ki se je izvršilo v Mariboru tekom petnajstih let na vseh poljih. To zamore ceniti in videti razliko le tisti, ki je to lepo mesto poznal preje. In povsod je bilo zraven tudi učitelstvo. Naj bi se naš slovenski Meran razvijal i v bodoče v tem pravcu narodu v korist in domovini v ponos!

—ski.
IZšla JE DRUGA IZDAJA RIBIČIČEVE KNJIGE »MIHEC IN JAKEC«. KARTONIRANI IZVODI STANEJO 8 DIN. NAROČILA SPREJEMA MLADINSKA MATICA, LJUBLJANA, FRANČISKANSKA ULICA 6/L.

Splošne vesti

VPRAŠANJE UREDITVE OBRTNO IN TRGOVSKO NADALJEVALNIH ŠOL POSTAJA AKTUALNO.

Na drugem mestu prinašamo statistiko obrtno in trgovsko nadaljevalnega šolstva v dravski banovini, iz katere je jasno razvidno, da so vse te šole v najtesnejšem stiku z razvojem narodnega šolstva.

V smislu § 302. zakona o obrtih bo urejeno to šolstvo na podlagi posebnega pravilnika, ki naj bi stopil že v šol. letu 1934/35. v veljavo. Ostali členi, ki zadevajo te šole po zakonu o obrtih, so sledeči: § 1. odst. 2 točka 9. ter §§ 295—306. zakona o obrtih. Trgovsko in obrtno nadaljevalne šole mora redno obiskovati deca od 14. leta dalje, torej deca, ki bi praviloma morala obiskovati višjo narodno šolo in ki je v zmislu osemletne šolske obveznosti po zak. o nar. šolah še šolo-obvezna. § 259. zakona o obrtih predvideva, kje se morajo obrtno nadaljevalne šole ustanoviti, točka 6 tega člena pa jasno odreja, da morajo v krajih, kjer ni 25 učencev za te šole in kjer ni trgovsko in obrtno nadaljevalnih šol, pohajati vajenci v višjo narodno šolo.

Dejstvo je, da se nahaja danes 95% obrtno in trgovsko nadaljevalnih šol v krajih, kjer ni drugih strokovnih, srednjih in meščanskih šol in če bi ne bile te šole nastanjene v narodnih šolah in bi se zanje ne brigo učitelstvo narodnih šol, bi sploh ne mogle poslovati. Dejstvo je, da se je obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo razširilo po veliki zaslugi učitelstva narodnih šol, kakor je dejstvo, da tvorijo te šole prav za prav sestavni del osemletnega obveznega šolanja ter nadomeščajo šolanje v višji narodni šoli in so le nadaljevanje narodne šole. Jasno je, da je treba psihološko in metodično pri vajencih še vedno uporabljati postopek, ki velja za višjo narodno šolo in ki ga najbolj pozna učitelstvo narodnih šol, kar je še posebno važno z ozirom na skrčen, osemurni tedenski pouk na teh šolah.

Iz tega razloga je nujno potrebno, da vse izvršilne uredbe h gornjim §§ upoštevajo gornje momente kakor tudi, da sloni obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo prav za prav na učitelstvu narodnih šol in na narodnih šolah samih ter je od teh faktorjev v veliki večini odvisen njihov napredek in razvoj. Tudi učni načrt teh šol bo trden le tedaj, ako se bo oziral na enotno predizobrazbo vajencev in na načrte narodnih šol, s katerimi jih je treba spraviti v sklad.

Da preprečimo nazadovanje in padeč tega šolstva, smo se odločili ga podpreti tudi z našim tiskom in bomo prinašali aktualne statistike in mnenja o izvedbi izvršnih predpisov zakona o obrtih, v kolikor zadevajo nadaljevalno šolstvo po tem zakonu.

UCITELJSKE STANARINE IN LJUBLJANSKI OBČINSKI SVET.

Na resolucijo ljubljanskega učiteljskega društva, ki smo jo priobčili v »Učiteljskem tovarišu« štev. 32. od 22. marca, je priobčil g. Josip Turk v »Slov. narodu« od 27. marca naslednjo

Izjava

na poslanico učiteljskega mesta Ljubljane.

V proračunski razpravi ljubljanskega občinskega sveta sem predlagal v zvezi z drugimi zakonskimi dajatvami državi in vzdrževanjem njenih ustanov med drugim tudi ukinitve uredbe o plačevanju učiteljskih stanarin, ker vse te postavke močno obremenjujejo proračun mestne občine.

Stojim na stališču, da je v prvi vrsti dolžnost državne uprave same, da vzdržuje svoje lastne ustanove in plačuje svoje uradništvo — ne pa dolžnost občine. Ugotavljam, da se bore za isto stališče tudi domala vsi po-deželski občinski odbori. Pri tem pa ne misli nihče odjedati učitelstvu zakonsko že pridobljenih pravic, ker bi to breme morala prevzeti državna uprava.

Znano mi je delo, ki ga opravlja učitelstvo v narodu, globoko ga spoštujem in cenim, vendar naj mi bo dovoljeno, da smatram kot član občinskega sveta za svojo dolžnost, zastopati interese večine svojih soobčanov napram državni upravi.

Kljub vsem anonimnim napadom na mo-jo osebo, ki jih dobivam, pa zagotavljam, da svojega spoštovanja in dobre vere v pionirje prosvete ne bo nič omajalo, ker vem, da se po prostaških izpadih posameznika ne sme soditi ves stan.

Josip Turk, občinski svetnik.

— Nov stanovski učiteljski list »Učiteljska riječ«. V smislu sklepa svoje banovinske skupščine začne izdajati zagrebška sekcija JUU svoj list »Učiteljska riječ«, ki bo stanovsko politično glasilo sekcije in Hrv. učiteljskega doma in konvikta. V aprilu izidejo prve štiri številke v enem zvezku. Nadalje bo list izhajal mesečno in ga bo urejeval tovariš Jovan Milojevič, predsednik sreskega društva za mesto Zagreb in okolico.

— Tovariše (ice) iz območja škofjeloškega učiteljskega društva, ki ne prejema redno stanovskih časopisov, pa redno plačujejo članarino, prosimo, da to javijo našemu tov. tajniku Miheliču Ivotu v Selcih n./Sk. Loko.

— Revija mladinskih pevskih zborov. Prijavljeni mladinski pevski zbori, ki bodo sodelovali 3. junija na koncertu v Ljubljani in se niso sporočili upravi Trboveljskega slavčka skladike, katere bodo samostojno izvajali naj to store najkasneje do 22. aprila. Preje je nemogoče sestaviti spored in dati navodila.

— Novi zakon o Rdečem križu kraljevine Jugoslavije je izšel v slovenščini. Dobi se pri Banovinskem odboru RK v Ljubljani (Wolfova ulica).

— Ganglove prijatelje in sokolske delavce opozarjamo, da so izšli njegovi spisi za mladino v 10. knjigah pod naslovom »Moja pot«. Originalne elegantne platnice in ilustracije k celotni zbirki je izdelal prof. Saša Santel. Delo je sedaj dotiskano in na razpolago na književnem trgu. Prodajna cena v celo platno vezani knjigi je Din 42—, vsej zbirki ob takojšnjem plačilu Din 320—, na zaporedne 12 mesečne obroke po Din 32—. V polusnje vezana zbirka stane Din 120— več, v celo usnje vez. Din 180— več. V zbirki so zbrana Ganglova najboljša dela. Zaradi svoje elegantne opreme bo pa zbirka še poseben okras vsaki knjižnici in lepo darilo naši mladini.

JADRANSKI TEDEN.

Da izrazimo našo veliko ljubezen in spon-tano voljo za jugoslovanski Jadran, priredi organizacija Jadranske straže v dneh od 29. aprila do 6. maja v vsem območju dravske banovine »Jadranski teden«. Krajevni odbori in Poverjeništa Jadranske straže so o tem z okrožnico že obveščeni, Podmladki JS prejmejo navodila v nekaj dneh. »Jadranski teden« naj bo mogočna manifestacija vseh Slovincem za naše morje in pomorstvo. Tudi mladina naj pri tem vneto sodeluje ter s tem doprinese svoj del k razširjenju naše velike jugoslovanske ideje. Važno bo v tem tednu razpečevanje kolekov Jadranske straže, ki naj bo z njimi opremljena sleherni hiša in vsak zavezen dom. Krajevni odbori in Podmladki Jadranske straže prejmejo koleke po 25 p. po 50 p in 5 Din. Vneto z njimi na delo od hiše do hiše, od znanca do znanca, da bo povsod javno dokumentirana naša pomorska zavest! Vsak Podmladak in Podmladkarica vrši s tem svojo domoljubno dolžnost, pomore pa tudi sebi ker bo socialni fond z razpečanimi kolki povečan in naš dom ob morju čimprej resnica. Otvorjen bo že letos in mnogo mladih stražarjev in stražaric bo že v prihodnjih nočitnih lahko dalje časa letovalo ob našem Jadranu. Zato vsi pridno na delo!

— V splošni bolnici ljubljanski je umrl 31. marca t. l. tov. Alojzij Berec, šolski upravitelj pri Sv. Jakobu ob Savi. Pokopali so ga na velikonočni ponedeljek. Preostalih naše iskreno sožalje!

— Učiteljski dom v Ljubljani se najiskre-neje zahvaljuje tov. Katki Berceotovi, učiteljici pri Sv. Jakobu ob Savi, za 100 Din, ki jih je darovala domu v spomin svojega blagopokojnega soproga Lojzeta.

— Uprava Mladinske matice poroča, da je 5. štev. »Našega roda« popolnoma pošla.

— Podpore vdovam in sirotam državnih uslužbencev. Hranilni in posojilni konzorcij, kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, bo po sklepu seje upravnega odbora razdelil za leto 1934. iz fonda za članske namene 15 podpor po 200 Din. Prvenstveno se bo oziralo na vdove in sirote državnih uslužbencev, ki so člani zadruge. Nekolkovane prošnje naj se vložijo najpozneje do 30. t. m. na naslov zgoraj imenovane kreditne zadruga.

VODITELJICAM GOSPODINJSKO NADALJEVALNIH ŠOL

Na predlog odbora učiteljic gosp. nadalj. šol in na osnovi § 6, 2. »Pravilnika za gospod. nadaljevalne šole« je izdala kraljevska banska uprava naslednjo odredbo.

1. Gospodinjstvo-nadaljevalne šole so upravičene voditi le one učiteljice narodnih šol, ki so uspešno dovršile tečaj za učiteljice gosp. nadaljevalnih šol, prirejene od bivše oblastne samouprave ljubljanske, oziroma mariborske oblasti in od kraljevske banske uprave dravske banovine.

2. Popolnoma kvalificirane za vodstvo gospodinjstvo-nadaljevalne šole so one učiteljice narodnih šol, ki so dovršile uvodni in strokovni tečaj v smislu točke 1. te odredbe.

3. Voditeljice, ki že več let uspešno vodijo gospodinjstvo nadaljevalno šolo, pa še nimajo strokovnega tečaja, morejo od kraljevske banske uprave prejeti usposobljenostno izpričevalo. To usposobljenostno izpričevalo bo izdala kraljevska banska uprava voditeljici na njeno prošnjo. Kraljevska banska uprava bo obravnavala le one prošnje, ki jih bo prejela do 1. maja 1934.

4. Vsaka redna učna oseba na gospodinj-sko-nadaljevalni šoli mora uspešno dovršiti najmanj uvodni tečaj v zmislu točke 1. te odredbe.

Voditeljice gospodinjstvo-nadaljevalnih šol, ki še nimajo strokovnega tečaja, opozarjamo na točko 3. Prošnje morajo biti pravilno kolkovane (5 + 20 Din). Prosilke lahko predložijo izpričevala ali potrdila kakih drugih dovršenih tečajev.

NATIEGAJ

za primanje kandidata u prvu godinu Više pedagoške škole u Zagrebu za školsku godinu 1934/35.

(Rektorat Više pedagoške škole u Zagrebu, Br. 327 od 3. IV 1934.)

Prema čl. 6 i 7 Uredbe o Višoj pedagoškoj školi, § 87, stav 3 Zakona o činovnicima i prema rješenju gospodina Ministra prosvete od 28. marta 1934. godine P. br. 4589. primiče se u prvu godinu ovoga zavoda za školsku godinu 1934/35 — 50 (pedeset) redovnih slušača — učitelja narodnih škola i 10 (deset) redovnih slušačica — učiteljica narodnih škola. Slušači (slušačice) jmače za vrijeme učenja u ovoj školi pravo na puni iznos svojih redovnih prinadležnosti koje imaju kao učitelji (učiteljice).

Na natječaj se mogu javiti učitelji i učiteljice koji se nalaze u aktivnoj državnoj službi najdalje do 15. juna 1934.